

Nr 823

Av herr Weibull m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 148, med förslag till naturvårdslag m. m.

(Lika lydande med motion nr 1012 i Andra kammaren)

I proposition nr 148 förelägges riksdagen förslag till naturvårdslag. Förslaget innebär en omfattande och betydelsefull vidgning av gällande lagstiftning. I förevarande sammanhang vill vi inskränka oss till några påpekanden beträffande förslagen främst i vad avser skyddandet av växt- och djurlivet.

I 8 § anges olika slag av inskränkningar som av länsstyrelsen må kunna föreskrivas vid beslut om bildande av naturreservat. Uppräkningen föranleder kommentar i två avseenden. Orden »sådd och» torde infogas efter »dikning» och på så sätt naturligt komplettera ordet »plantering». Det torde vara önskvärt, att på detta sätt direkt i lagtexten erinra om att främmande floragelement ej genom insådd medvetet må införas i ett naturreservat. Insådd torde vara vanligare än inplantering och kan ej sällan väntas leda till förödande verkningar genom fröspridning.

Vidare synes oss inskränkningen i fråga om användningen av kemiska preparat till »bekämpningsmedel» vara för snäv. Bruket av handelsgödselmedel medför ofta — även på kort sikt — lika drastiska inverkningar på den vilda floran. Genom gödsling ökas kulturväxternas konkurrenskraft, och resultatet blir en snabb utarmning av vildfloran i ängar, på hedar och i skogsmarker. Vi vill därför föreslå, att ordet »bekämpningsmedel» i lagtexten utbytes mot orden »kemiska medel».

I 14 § föreslås särskilda bestämmelser till skydd för växt- och djurarter. Utformningen av stadgandena ansluter relativt nära till utredningens förslag till bestämmelser, dess §§ 14 och 15. Det bör dock därvid beaktas, att utredningen därutöver i sina »särskilda bestämmelser om uppträdandet i naturen», §§ 28 och 29, föreslagit regler, som ytterligare skulle verka återhållande på störande uppträdande i naturen. Vi syftar härvidlag på utredningens förslag beträffande störningar sådana de formulerats i de sista raderna av dess förslag, 28 §. I föreliggande lagförslag har detta förslag till stadgande utgått och ersatts med en allmän formulering i andra meningen av 1 §. Här är det dock ej fråga om något straffsanktionerat förbud, vilket otvivelaktigt förtar dess effekt.

Störningar i naturen kan uppkomma på mångahanda sätt. Departements-

chefen erinrar själv, s. 100, om missbruket av grammofoner och radioapparater och erinrar om möjligheten att straff kan utkrävas vid förargelseväckande beteende eller med stöd av allmänna ordningsstadgan eller till följd av särskilda föreskrifter för naturreservat. Nu torde det vara realistiskt att tänka sig att sådana reservat inrättas i så stor omfattning att tillräckligt skydd härigenom kan vinnas exempelvis mot missbruk av transistorapparater. Ej heller torde möjligheterna att begagna sig av stadgandena om »förargelseväckande beteende» eller enligt allmänna ordningsstadgan kunna vara särskilt stora i förevarande sammanhang.

Ett speciellt fall av störande uppträdande må härvidlag nämnas. Det gäller oförsiktig framfart av fågelfotografer vid fåglarnas boplatser. Allteftersom naturintresset utbreder sig, kommer tyvärr som en icke önskvärd konsekvens härav också ett överdrivet intresse för sällsynta objekt i naturen. Exempel härpå finnes i äggsamling, insamling av sällsynta insekter, växter eller olika slag av naturföremål etc. Fotografering är nu en alltmera utbredd och i och för sig vällovlig fritidsverksamhet, men konsekvenserna för häckande fåglar blir ofta förödande. De fridlysta stora rovfågarna och ugglorna borde under alla omständigheter under häckningstiden skyddas mot den störning, som fotografering vid boplatser innebär. Den föreslagna 14 § synes vara för snävt avfattad för att möjliggöra ett tillräckligt skydd för de nämnda arterna mot olika slag av störande uppträdande. Texten bör därför kompletteras genom en formulering, som medger en effektiv möjlighet att motverka ett störande av dessa fåglar vid deras boplatser. En sådan vidgning av stadgandena synes så mycket mera befogad som häckningen under senare år i många fall synes ha misslyckats också genom andra människans åtgärder, bl. a. genom användning av bekämpningsmedel av olika slag. Det torde vidare vara uppenbart, att den ökande turistströmmen från främmande länder innebär ett ytterligare hot mot vår stam av stora rovfåglar och ugglor, av vilka åtskilliga arter redan helt utrotats i många andra europeiska länder och därför ofta tilldrager sig särskilt intresse.

Vi vill i konsekvens med vad ovan anförts därför yrka på att förslagets 14 § andra stycket delsatsen efter »eller egendom» skall lyda »så ock att vistas vid dess boplatser eller att borttaga eller skada sådant djurs ägg, rom eller bo». Vi vill vidare föreslå att lagförslagets 23 § kompletteras med den oförändrade texten från utredningens förslag i 28 § i så måtto att efter »för annan» tillägges, »eller uppträder högljutt eller på annat sätt störande eller skadar eller onödigt stör markernas vilda djur eller skövlar markernas bestånd av vilda växter».

Vad slutligen nedskräpningsstadgandenas 24 § beträffar, finner vi att utformningen av det föreliggande lagförslaget bör skärpas. Den föreslagna naturvårdslagen innebär för markägare i åtskilliga fall en skyldighet att tåla långt gående intrång. Det borde då vara uppenbart, att den som hos markägaren missbrukar allemansrätten genom nedskräpning skall kunna

åläggas att ställa i ordning efter sig. Härvidlag bör det ej vara fråga om bedömning huruvida »obehag av någon betydenhet eller skada» uppkommit. Det gäller i lika hög grad att naturen i sig hålles intakt och obesudlad av människans nedskräpningstendenser. Länsstyrelse bör därför generellt kunna förelägga den som vållat eller är ansvarig för nedskräpning eller osnyggande att iordningställa efter sig.

Vi vill därför förorda att inskränkningen i fråga slopas, därigenom att ur stadgandet i första stycket delsatsen: »och kan därav — — — eller egendom» skall utgå. Genom att ansvarsbestämmelserna i 37 § lämnas oförändrade, kvarstår dock att endast sådan kvalificerad nedskräpning som varit ägnad att för annan medföra obehag av någon betydenhet eller skada till person eller egendom medför straff.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer vi, att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 148 måtte beakta vad som i motionen anförts och uppdraga åt vederbörande utskott att i lagtexten vidtaga erforderliga ändringar för tillgodoseendet av motionens syften.

Stockholm den 5 maj 1964

Gunnar Weibull

Birger Isacson

Per Petersson